

Buletin informativ

Octombrie 2015

Roada unui an de muncă sunt 8 proiecte in domeniul dezvoltării economice în Regiunea Sud

Pe parcursul unui an beneficiarii proiectului - autoritățile publice locale de nivelul I și II, reprezentanți ai sectorului privat și sectorului asociativ din Regiunea de Dezvoltare Sud si-au fortificat capacitățile în elaborarea proiectelor regionale de susținere a dezvoltării sectorului privat. Proiectul a fost implementat de către organizația Royal Haskoning DHV din Cehia în parteneriat cu Agenția de Dezvoltare Regională Sud (ADR Sud), Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor (MDRC) cu susținerea financiară și monitorizarea de către Agenția Cehă pentru Dezvoltare.

Pagina 2

Pagina 12

Ședința de lucru în cadrul proiectului „Îmbunătățirea drumului L 654 Taraclia – Ceadâr – Lunga, prin intermediul reparației capitale

Pagina 3

La Cahul va fi construit un parc industrial

Pagina 13

Lucrările de reparație capitală a drumului L510 Ștefan Vodă – Talmaza au luat sfârșit

La 15 octombrie în incinta Consiliului raional Cimișlia a avut loc Conferința finală a proiectului, în cadrul căreia participanții s-au familiarizat cu rezultatele proiectului - cele 8 idei de proiecte identificate și dezvoltate de către beneficiari în domeniul susținerii dezvoltării economice. La eveniment au participat peste 70 de reprezentanți ai autorităților publice locale de nivelul I și II, ai sectorului privat și sectorului asociativ din toate raioanele Regiunii de Dezvoltare Sud.

În debutul evenimentului Valerian Bînzaru, Director Direcție Generală Dezvoltare Regională al MDRC, a exprimat ferma încredere că impactul activităților proiectului va fi semnificativ asupra dezvoltării economice din regiune.

În calitate de oaspeți au fost Domnul Jan Cernik, manager Agenția de Dezvoltare Cehă, care a salutat audiența și a relatat că poporul ceh va susține și în continuare inițiativele de redresare a economiei Republicii Moldova.

Doamna Maria Culeșov, directorul ADR Sud, a menționat că " inițiativa proiectului își are originile încă în anul 2012, în cadrul Apelului II de Propuneri de Proiecte (APP), în rezultatul căruia au fost depuse foarte puține proiecte pentru prioritatea 2 din Strategia de dezvoltare Regională Sud, ce vizează susținerea dezvoltării sectorului privat. Încă atunci ADR Sud a venit cu propunerea de a realiza un proiect pentru dezvoltarea capacităților actorilor regionali în

identificarea oportunităților de susținere a antreprenoriatului și dezvoltarea proiectelor regionale competitive. Cu insistența ADR Sud și cu suportul poporului ceh, realizarea acestei intenții a fost posibilă și astăzi vom culege roadele muncii depuse".

Obiectivul proiectului este consolidarea capacităților actorilor regionali în identificarea ideilor și elaborarea proiectelor regionale pentru susținerea dezvoltării sectorului economic. Rezultatul așteptat în urma finisării proiectului este creșterea raportului între proiectul aplicat și cele aprobate în cadrul Apelului III de Propuneri de Proiecte de finanțare din FNDR.ului de propuneri de proiecte de calitate pentru aplicarea la finanțare de către FNDR și alte fonduri.

Dovadă de eficacitatea proiectului au fost cele opt idei de proiecte elaborate de către beneficiari ca rezultat

al muncii comune.

Experții din Republica Cehă, Radim Gill împreună cu Lukas Malac, au remarcat o buna pregătire și un progres vizibil al membrilor Grupurilor de Lucru în elaborarea proiectelor. La fel, au făcut recomandări practice de utilizare a ghidului elaborat .

La finele conferinței Radim Gill a mulțumit echipei ADR Sud, directorului Maria Culeșov, care au contribuit la implementarea cu succes a activităților proiectului.

La Cahul va fi construit un parc industrial

Piața locurilor de muncă din Republica Moldova înregistrează un regres considerabil. Avem cel puțin patru șomeri la un loc de muncă vacant, arată datele Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă. Ideea de proiect "Crearea infrastructurii de utilități externe al Parcului Industrial", elaborată de către administrația raionului Cahul și SRL "SUD-INVEST COMPANY", prezentată la Conferința finală a proiectului "Consolidarea capacităților administrațiilor publice din Republica Moldova" vine cu o soluție în neutralizarea problemei prin crearea Parcului Industrial (PI).

Constituirea și funcționarea parcurilor industriale are drept scop promovarea politicii de constituire și dezvoltare a parcurilor industriale întru asigurarea unui climat investițional favorabil și încurajarea

fluxului de investiții în regiunile țării.

Apariția în Moldova a zonelor similare de concentrare a producției industriale și concomitent a businessului va permite crearea structurilor economice de mare eficiență, tipice pentru economia țărilor dezvoltate.

Obiectivul general al proiectului "Crearea infrastructurii de utilități externe al Parcului Industrial" este de a stimula activitățile sectorului antreprenorial din Regiunea de Dezvoltare Sud (RDS) prin crearea unui mediu favorabil investițiilor.

Beneficiarii proiectului ar fi 46 de întreprinderi și potențiali antreprenori, care pot deveni rezidenți al PI Cahul, agenții economici din RDS, cât și populația, care constituie 543,1 mii locuitori.

Impactul asupra beneficiarilor ar fi condițiile favorabile pentru activitatea sectorului antreprenorial din RDS, sporirea impozitelor în buget, majorarea exportului de mărfuri autohtone etc.

Rezultatele preconizate ale proiectului sunt:

- 46 potențiali investitori străini, autohtoni, rezidenți, care vor beneficia de facilitățile Parcului Industrial Cahul;
- Circa 440 locuri de muncă, din care 23 în cadrul întreprinderii administratoare;
- Sporirea impozitelor cu cca 14 mln lei anual;
- Atragerea investițiilor directe în regiunea în mărime de aproape 103,9 mln lei etc.

În Republica Moldova la momentul actual există șase Parcuri Industriale. Sperăm, că în timpul apropiat numărul lor să fie în creștere.

La Cimișlia va fi construită cea de-a II-a casă de ambalare din R. Moldova

Producătorii de struguri de masă, legume și fructe din Regiunea de Sud a Republicii Moldova, întâmpină dificultăți extreme în realizarea producției proaspete din cauza numărului mare de gospodării țărănești (GT) cu o suprafață de până la 10.0 h prelucrate individual, ce au o capacitate mică de producere, prelucrare și realizare. O altă problemă este lipsa unei infrastructuri de prelucrare a producției agricole, dificultăți în corespunderea cu cerințe de calitate tot mai stringente pe piețele externe și interne dar și multe altele.

În acest scop, administrația raionului Cimișlia, la Conferința finală a proiectului "Consolidarea capacităților administrațiilor publice din Republica Moldova, Regiunea Sud" a venit cu ideea de proiect "Grupul de producători și casa de ambalare subregională", care ar soluționa problema agricultorilor.

Construcția casei de ambalare urmărește creșterea veniturilor și a competitivității producătorilor de struguri de masă, fructe și legume din Regiunea de Dezvoltare Sud.

Scopurile proiectului prezentat de către Natalia Răileanu și Maria Cereșu sunt:

- Sporirea competitivității producției agricole pe piața internă și externă;
- Facilitarea creării unui grup de producători agricoli prin crearea casei de ambalare, model pilot pentru RDS, dotat cu infrastructură de prelucrare și păstrare a producției și contribuirea la dez-

voltarea infrastructurii de prelucrare și păstrare a producției agricole.

Beneficiarii proiectului sunt: grupul de producători agricoli și asociațiile lor, SRL Gospodării Țărănești, fermieri regionali, consumatorii finali ai producției, cât și angajații casei de ambalare.

Impactul regional al proiectului este dezvoltarea infrastructurii de colectare, prelucrare, păstrare și comercializare a producției. La fel, urmărește scopul diversificării economiei, susținerea dezvoltării sectorului privat și sporirea capacităților de cooperare la nivel regional a producătorilor, dar și promovarea produselor pe pieți externe.

Rezultatul așteptat al proiectului este:

- Grup de producători format;
- Infrastructură pentru procesarea producției agricole creată;
- Număr de servicii prestate de

către CA;

- Penetrarea piețelor de desfacere externă;
- Venituri sporite a producțiilor și a angajaților CA.

Casa de ambalare va funcționa în baza unui contract încheiat între APL de nivelul I, APL de nivelul II și Grupul de Producători, care vor administra Casa de Ambalare. CA va presta servicii gospodăriilor țărănești în baza unui tarif aprobat de către ei.

În curând, în Republica Moldova, va fi inaugurată prima casă de ambalare a strugurilor și fructelor, amplasată în raionul Ialoveni, satul Costești. Urmează, ca până la sfârșitul lunii octombrie să fie organizată recepția finală a lucrărilor, pentru ca producătorii de struguri să poată depozita fructele în condiții de maximă siguranță.

Noi oportunități pentru producătorii de carne din Regiunea Sud

După cum am promis în articolul "Roda unui an de muncă sunt 8 proiecte in domeniul dezvoltării economice în Regiunea Sud" vă prezentăm câte o idee de proiect care au fost prezentate în cadrul Conferinței finale a proiectului "Consolidarea capacităților administrațiilor publice din Republica Moldova, Regiunea Sud"

sacrificarea animalelor în condiții bune ar oferi o calitate mai bună a cărnii.

După spusele lui Serghei Pantîr, orice proiect este o problemă, orice problemă are o soluție. Problemele, care au dus spre elaborarea acestui proiect sunt:

- Sectorul zootehnic necorespunzător.

Toate aceste probleme ducând direct la competitivitatea scăzută a produselor din sfera zootehnică locală. Luând în considerație, că în raionul Căușeni producerea cărnii de porc și vită este una din activitățile de bază, obiectivul general al proiectului este sporirea competitivității producătorilor de carne, prin crearea unui abator. Producătorii de carne livrează producția doar piețele mici. Această situație este nefavorabilă pentru crearea parteneriatelor cu întreprinderi de prelucrare a cărnii din republică, cât și peste hotarele ei.

Grupul țintă al proiectului după spusele reprezentantului de la Căușeni sunt trei întreprinderi, care au peste 3500 de capete de porcine, ovine și peste 2000 de fermieri și gospodării țărănești specializate în creșterea animalelor.

Ca rezultat al implementării acestui proiect ar urma să se îmbunătățească accesul producătorilor de carne la serviciile de sacrificare și prelucrare primară a cărnii, care ar spori creșterea producției cu cel puțin 5%. Ar crește numărul de locuri de muncă și se va majora efectivul de animale.

Proiectul „Noi oportunități pentru producătorii de carne din Regiunea de Sud - Est” a fost prezentat de către Serghei Pantîr, reprezentantul raionului Căușeni, care a venit cu un proiect- soluție pentru a oferi noi oportunități pentru producătorii de carne din regiune, fiind de părere, că

- Produse de origine animalieră necompetitivă;
- Risc sanitar/alimentar sporit pentru consumatori;
- Lipsa infrastructurii corespunzătoare pentru certificare, sacrificare și prelucrare a produselor;

Întreprinderile mici și mijlocii din Regiunea Sud – factor al creșterii economice echilibrate și durabile

Cu două săptămâni în urmă, la Cimișlia a avut loc Conferința finală a proiectului "Consolidarea capacităților administrațiilor publice din Republica Moldova, Regiunea Sud", unde opt raioane și-au prezentat ideile de proiect. Raionul Ștefan-Vodă a prezentat ideea proiectului "Întreprinderile mici și mijlocii din Regiunea Sud - factor al creșterii economice echilibrate și durabile."

Ținând cont de faptul, că migrația în rândul tinerilor este progresivă de pe an ce trece, obiectivul proiectului pune accent pe stimularea tinerilor în crearea afacerilor și în dezvoltarea start-up-urilor pentru a atinge performanță, cultură și coeziune pe piața de afaceri. Atingerea obiectivelor generale și specifice va permite crearea unui mecanism la nivel regional, care să existe ca un suport în dezvoltarea echilibrată a sectorului privat prin asigurarea unui

suport informațional ce ar facilita procedura de înființare, administrare și dezvoltare a afacerii.

Obiectivele proiectului:

- Crearea unui mediu de afaceri stimulat prin promovarea culturii antreprenoriale întru susținerea întreprinderilor mici și mijlocii (ÎMM) și asigurarea coeziunii sociale;
- Dezvoltarea parteneriatelor în afaceri în Regiunea Sud;
- Crearea Centrului Regional de Consultanță în Afaceri etc.

Beneficiarii proiectului:

- APL I și II Ștefan Vodă și Leova;
- Echipa managerială a Instituției Publice IASV și IAL;
- Firme rezidente ale IASV și IAL ,
- 500 IMM-uri din raioanele Ștefan Vodă și Leova;
- Populația raionului Ștefan Vodă (73000) și Leova etc.

Rezultatele preconizate ale proiectului sunt:

- Capacități manageriale și abilități antreprenoriale crescute;
- Creșterea numărului de ÎMM-uri;
- Sporirea volumului de producere;

- Servicii diversificate și calitative prestate de antreprenori;
- Creșterea cu 20% a venitului generat de ÎMM-uri etc.

Proiectul își concentrează eforturile pentru susținerea și dezvoltarea capacităților instituționale a Incubatoarelor de Afaceri din Regiunea Sud, ridicarea nivelului culturii antreprenoriale și al formării profesionale a managerilor IMM-urilor regionale, promovarea rezidenților, cât și a produsului, orientarea lor spre eficientizarea procesului de producere, marketingului, sporirea competitivității produselor și serviciilor, însușirea noilor procese de producere, dezvoltarea capacităților ÎMM-urilor de atragerea surselor de finanțare. Prioritatea proiectului este susținerea dezvoltării sectorului privat, în special în regiunile rurale.

Întreprinderile mici și mijlocii din regiune reprezintă doar 5% din toate ÎMM din țară. Totodată, sectorul ÎMM este cel mai bine reprezentat în Cahul, Taraclia și Căușeni. Luând în considerație dezvoltarea sectorului industrial și activitatea ÎMM-urilor, investițiile în infrastructura de afaceri vor avea un impact mai puternic, dacă vor fi investite surse spre consolidarea acestui sector.

Centrul Regional Agro-Industrial Leova - soluția problemelor din sectorul agricol

Republica Moldova este un stat agrar-industrial. Unul dintre pilonii tradiționali pentru economia Republicii Moldova este agricultura, un sector strategic, care dispune de potențial de dezvoltare și poate contribui la revenirea încreștă a economiei la pozițiile pierdute în ultimile două decenii.

Sectorul agricol ocupă locul central în economia raionului Leova. Creșterea productivității necesită investiții. De aceea, este necesară atragerea investițiilor în agricultură, ce ar oferi o șansă pentru creșterea veniturilor obținute în sectorul agricol.

În acest scop, administrația raionului Leova, la Conferința finală a proiectului "Consolidarea capacităților administrațiilor publice din Republica Moldova, Regiunea Sud" a venit cu ideea de proiect "Centrul Regional Agro-Industrial Leova (CRAILv)", care ar soluționa problema sectorului agricol. Ideea proiectului dat este una pilot pentru Regiunea Sud.

Obiectivele proiectului sunt:

- Crearea condițiilor pentru dezvoltarea afacerilor și sporirea competitivității producției în sectorul agricol din Regiunea Dezvoltare Sud;
- Crearea infrastructurii minim necesare pentru inițierea funcționării Centrului Regional Agro-Industrial Leova;
- Creșterea eficacității mo-

dalităților de stocare/depozitare a producției agricole;

- Instituționalizarea Centrului agricol și promovarea serviciilor prestate de acesta.

Centrul Regional Agro-Industrial Leova va fi amplasat în raionul Leova, s. Sărata Nouă, lângă traseul național R47 „Cimișlia - Iargara - Sărata Nouă”, pe o suprafață de 16,5 ha. În primă fază de implementare a proiectului se planifică construirea rețelei de apeduct, canalizare, gaz și drum. În a doua fază se preconizează construcția a trei depozite pentru cereale cu capacitatea de 1000 m³ fiecare.

Necesitățile și dificultățile atestate în raionul Leova.

În raionul Leova, în prezent, nu există un asemenea Centru agro-industrial, care ar putea satisface nevoile agricultorilor. Din cauza lipsei spațiului și tehnologiilor avansate în domeniul agricultur-

ii, în mod special depozite, laboratoare și uscătorie pentru cereale, producătorii suportă pierderi la realizarea produselor cerealiere.

Avantajele proiectului și ale activităților propuse pentru satisfacerea nevoilor/ necesităților și depășirea dificultăților/ vizate.

Implementarea acestui proiect, în primul rând va exoneră producătorii agricoli din raion și chiar regiune de unele cheltuieli (pentru depozitare, pentru verificarea calității produselor cât și uscarea acestora). Nu în ultimul rând se va aduce beneficiu în dezvoltarea economică a raionului Leova.

Beneficiari proiectului sunt:

- Numărul de producători de cereale;
- Consiliul Raional Leova;
- Asociația producătorilor agricoli;
- Producători ce utilizează materia primă (cereale);
- Populația raionului Leova.

Datorită acestui Centru, va crește potențialul agricol, competitivitatea producției, se vor reduce pierderile din sectorul agricol, vor fi create condiții favorabile pentru investiții noi în agricultură și, nu în ultimul rând, se vor dezvolta localitățile rurale.

Noi perspective pentru r. Cantemir prin crearea Incubatorului de Afaceri

În fiecare an, zeci de mii de cetățeni părăsesc Republica Moldova. În special, deosebit de mare este exodul tinerilor și persoanelor în cea mai productivă vârstă. Fiecare raion din Regiunea de Sud a Republicii Moldova este în căutarea a noi oportunități pentru a soluționa această problemă. Raionul Cantemir la fel dorește să țină oamenii acasă, iar pentru aceasta administrația Consiliului Raional intenționează să creeze noi locuri de muncă prin ridicarea unui Incubator de Afaceri. La moment, această idee de proiect, care a fost prezentată la Conferința finală a proiectului "Consolidarea capacităților administrațiilor publice din Republica Moldova, Regiunea Sud" este în căutarea finanțatorilor.

Scopul principal al proiectului este scăderea ratei de șomaj și crearea locurilor noi de muncă. Impactul social pozitiv asupra populației se va manifesta prin faptul, că o parte din locuri de muncă vor fi angajați și din rândul șomerilor, precum și circa 10% din cele plecate peste hotarele țării.

De acest proiect pot beneficia toate IMM - urile din Regiunea de Sud a Moldovei, dat fiind faptul, că se află în inima regiunii. Dezvoltând IMM-urile din Regiunea de Sud a Moldovei, se va ridica considerabil economia regiunii, ceea ce ne va face mai eligibili pentru finanțatorii străini. Dezvoltarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii (ÎMM) va da posibilitate de atragerea investitorii și investițiilor suplimentare, pentru a crea un mediu favorabil pentru noi finanțări

suplimentare.

Esența unui Incubator de Afaceri (AI) este crearea unor condiții "de seră" pentru începerea noului întreprinderii, de obicei în doi ani și jumătate - trei ani. Acesta oferă rezidenților săi tot ce este necesar pentru dezvoltare sectorului ÎMM: spațiu, consultanți, ajută proiecte de finanțare, astfel "creștere" a viitorilor antreprenori.

Obiectivul general al proiectului este consolidarea sectorului de afaceri prin dezvoltarea infrastructurii de afaceri și acordarea serviciilor de suport pentru IMM din RDS în or. Cantemir.

Crearea Incubatorului de Afaceri (IA) Cantemir va avea numeroase efecte pozitive asupra economiei atât la nivel local, cât și regional și național, prin ridicarea ratei de ocupare a forței de muncă, crearea condițiilor pentru valorificarea potențialului de dezvoltare economică, diversificarea afacerilor industriale și dinamizarea sectorului de întreprinderi mici și mijlocii, care, în final, va spori potențialul economic și competitivitatea afacerilor din regiune. Astfel, Incubatorului de Afaceri (IA) nu este doar o modalitate de a oferi o infrastructură necesară pentru afaceri, dar în primul rând este un agent de atragere a investițiilor în vederea creării noilor afaceri în RDS.

Eficientizarea energetică a Liceului Teoretic "M.Basarab" din or. Basarabeasca

Recent a avut loc ședința numărul II a grupului de lucru la proiectul "Eficientizarea energetică a Liceului Teoretic "M.Basarab" din or. Basarabeasca" unde Agenția de Dezvoltare Regională Sud (ADR Sud) cu suportul Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) au oferit asistență autorităților publice din raionul Basarabeasca în elaborarea conceptului de proiect.

Obiectivul principal al proiectului este dezvoltarea unui proiect complet de renovare termică a clădirii cu scopul de a reduce substanțial consumul de energie și costurile operaționale.

La ședință au fost prezenți Eugen Lupașcu- șef al secției de management proiecte; Ion Munteanu- specialist GIZ; Vlad Condrea- specialist GIZ; Igor Torpan-specialist GIZ; Vera Ghimișli- secția economie or. Basarabeasca; Sfetlana Reznicenco-intendent L.T."M.Basarab"; Gurin Elena- Director L.T."M.Basarab".

În cadrul ședinței, experții GIZ au prezentat un raport amplu asupra

conceptului de proiect care prevede reabilitarea energetică a clădirii. Experții au specificat complexul de măsuri necesare de a fi realizate pentru sporirea eficienței energetice a clădirii. Printre acestea:

- Izolarea termică a pereților clădirii;
- Îmbunătățirea lucrurilor de instalare a tuturor ferestrelor;
- Izolarea termică a planșeelor acoperișului;
- Instalarea unui sistem de ventilare, etc.

Costul total al investițiilor a fost estimat de către experți la 13 544 921 lei. Din această parte a investițiilor relevante în sens energetic constituie 7 181 784 de lei (Izolarea pereților și a acoperișului, îmbunătățirea instalării ferestrelor

existente, construcția sistemului de ventilare, etc.). Partea investițiilor ce nu sunt relevante în sens energetic constituie 6 363 136 de lei (lucrări de renovare a acoperișului, construcția unui sistem de redirecționare a apelor pluviale, renovarea accesului în clădire, etc.

Ponderea investițiilor relevante energetice din totalul investițiilor este de aproximativ 53%. Acest proiect ar aduce liceului economii de circa 66% la capitolul consumul de gaze. În perioada imediat următoare, echipa de experți va finaliza elaborarea proiectului, materialele elaborate urmând a fi transmise beneficiarilor. La etapa următoare vor fi identificate mijloace financiare pentru implementarea activităților planificate și costuri de energie electrice.

Comitetul Director Local al proiectului Modernizarea Serviciilor Publice Locale în sectorul Aprovizionare cu Apă și Canalizare în raionul Cahul

La data de 16 octombrie 2015 în incinta primăriei or. Cahul membrii Comitetului Director Local (CDL) s-au reunit în a doua ședință de lucru pentru a evalua activitățile realizate pentru trimestrul II și III al anului 2015 și pentru a planifica activitățile pentru trimestrul IV, ce urmează a fi realizate în cadrul proiectului "Modernizarea Serviciilor Publice Locale (MSPL) în sectorul Aprovizionare cu Apă și Canalizare (AAC) în raionul Cahul".

În cadrul ședinței, membrii Comitetului Director Local au propus modificarea componenței nominale a Comitetului Director. Ca urmare, în calitate de președinte a CDL a fost ales primarul or. Cahul, dnul Nicolai Dandiș, vicepreședinte CDL a fost numit vicepreședintele raionului Cahul, dnul Vlad Cășuneanu, iar secretar al CDL a fost confirmată dna Natalia Culeva, specialist al primăriei or. Cahul.

Un subiect important de pe ordinea de zi a ședinței a vizat includerea comunei Lebedenco în aria de intervenție a proiectului "Modernizarea Serviciilor Publice Locale (MSPL)

în sectorul Aprovizionare cu Apă și Canalizare (AAC) în raionul Cahul". Includerea localității respective se face oportună în contextul semnării acordului de finanțare dintre Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei și Agenția de Dezvoltare Elvețiană. Acordul de finanțare prevede alocarea mijloacelor financiare pentru construcția magistralei de apeduct de la stația de pompare a or. Cahul pînă în comuna Lebedenco, precum și a rețelelor interioare de apeduct pentru localitățile Hutulu, Lebedenco și Ursoaia. Membrii CDL au acceptat unanim extinderea activităților proiectului în aria localității Lebedenco.

Printre subiectele discutate a fost și problema identificării managerului de proiect. În cadrul ședinței s-a convenit, că pentru mon-

itorizarea activităților ce țin de construcția infrastructurii prevăzute în proiect, în sarcina administrațiilor locale va fi angajarea managerilor de proiect. Totodată, CDL va coopera împreună cu Consiliul Raional Cahul în identificarea unui manager de proiect, care va coordona activitățile proiectului sub toate aspectele prevăzute în planul de implementare (planificare regională, cooperare intermunicipală, măsuri investiționale -asistență tehnică și financiară, dezvoltare de capacități, implicare comunitară).

De asemenea, în cadrul ședinței a fost prezentat raportul de activitate pentru trimestrul III, anul 2015, precum și trasarea principalelor sarcini pentru trimestrul următor. Principala sarcină stabilită este inițierea procesului complex de creare a operatorului regional în domeniul AAC.

Un pas important pentru Raionul Leova: În cadrul proiectului "Modernizarea Serviciilor Publice Locale de alimentare cu apă în raion" a fost constituit Comitetul Director Local

Recent, în raionul Leova a avut loc ședința de constituire a Comitetului Director Local (CDL) al proiectului „Modernizarea Serviciilor Publice Locale (MSPL) de alimentare cu apă în raionul Leova”.

La ședință au participat directorul Direcției Generale de Dezvoltare Regională din cadrul Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, dnul Valerian Bînzaru, directorul Agenției de Dezvoltare Regională Sud, dna Maria Culeșov, Consultant național superior din cadrul Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), dna Valentina Pleșca, reprezentanți ai APL de nivel I și II, Agenția Ecologică, Centrul de Sănătate Publică și ONG din raionul Leova. În cadrul ședinței, de către consultantul regional GIZ, dnul Andrei Tocaru, a fost prezentat proiectul MSPL în sectorul AAC Leova.

Proiectul „Modernizarea serviciilor publice locale de alimentare cu apă în raionul Leova” este unul din cele 8 proiecte-pilot din Republica Moldova, finanțate de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) și implementate în parteneriat cu Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Agențiilor de Dezvoltare Regionale și Autorităților Publice Locale.

Proiectul prevede construcția

apeductului magistral Leova - Iargara, care va conecta la prima etapă localitățile Leova, Iargara, Filipeni, Romanovca, Cupcui, Sărata Nouă, iar ulterior, va conecta 30 de localități din raionul Leova.

Obiectivul General al proiectului: Îmbunătățirea condițiilor de trai a populației raionului Leova prin asigurarea serviciilor de alimentare cu apă de calitate.

Beneficiari: La prima etapă: 12.353 locuitori ai localităților or. Iargara, Filipeni, Romanovca, Cupcui, Sărata Nouă; 10.016 locuitori ai or. Leova; Prestatorul de servicii de apă și canalizare; Primăriile Leova, Iargara, Filipeni, Romanovca, Cupcui, Sărata Nouă; Consiliul Raional Leova. La etapa următoare: peste 50 mii locuitori din 30 de localități din r. Leova.

Bugetul proiectului: 2.580.000 EUR. În continuarea ședinței s-a discutat pe marginea textului Regulamentului Comitetului Director Local, care este Anexă a Memorandumului de Înțelegere, semnat la data de 08 mai 2015 de către Ministerul Dez-

voltării Regionale și Construcțiilor, Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), Agenția de Dezvoltare Regională Sud și primăria or. Leova. Regulamentului Comitetului Director Local a fost aprobat de membrii CDL unanim.

Drept urmare, conform regulamentului CDL, au fost aleși președintele CDL - Președintele raionului Leova, dnul Ion Gudumac, iar secretarul CDL a fost numit dnul Ilie Condrea, șef DEDTAI al Consiliului Raional Leova.

De asemenea, s-a discutat despre identificarea desemnării unui manager local și posibilitatea de finanțare de către părțile implicate a acestuia. S-a decis ca în termen de 60 de zile Consiliul Raional Leova va organiza și petrece concursul de desemnare a managerului local de proiect.

În a doua jumătate a ședinței, membrii CDL au aprobat modificările în Planul de Implementare a Proiectului, care este Anexă a Memorandumului de Înțelegere, precum și raportul trimestrial pe activități efectuate în cadrul proiectului pe trimestrul III.

Următoarea ședință a CDL Leova se planifică pentru a doua jumătate a lunii decembrie, unde va fi prezentat raportul de activitate a proiectului MSPL Leova pentru trimestru IV al anului 2015.

Ședința de lucru în cadrul proiectului „Îmbunătățirea drumului L 654 Taraclia – Ceadâr – Lunga, prin intermediul reparației capitale

Recent la Taraclia a avut loc ședința de lucru în cadrul proiectului „Îmbunătățirea drumului L 654 Taraclia - Ceadâr - Lunga, prin intermediul reparației capitale”

La eveniment au participat: Valerian Bînzaru - Șef Direcția Generală Dezvoltare Regională; Chiril Tatarlî - președintele raionului Taraclia; Specialiștii ADR Sud; specialiștii CR Taraclia; responsabil tehnic; antreprenorul general; Inspecția Teritorială în Construcții "Sud"; Inspecție Ecologică Taraclia; reprezentantul companiei de proiectare SRL "Basador Com".

În cadrul vizitei s-a examinat situația actuală și gradul de implementare al proiectului. La fel s-a examinat neconformitățile specificate în prescripția emisă de Inspecția Teritorială în Construcții "Sud" și s-a identificat soluții posibile .

Șeful DGDR, Valerian Bînzaru a prezentat scopul ședinței de lucru și a menționat că în conformitate cu

indicațiile Ministrului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, urmează ca în luna noiembrie 2015, obiectul respectiv să fie prezentat spre recepție la terminarea lucrărilor. În scopul finalizării lucrărilor în termenii stabiliți, în cadrul ședinței CNCDR din 27.10.2015 au fost alocate resurse financiare care acoperă integral costul lucrărilor. În același timp rămân nesoluționate un șir de probleme ce țin de următoarele:

- Lipsește documentația tehnică a exploatarei și recultivării gropii de împrumut a solului,
- Nu este schimbată destinația terenului pe care este amplasat drumul L - 654 Taraclia - Ceadâr - Lunga
- Lipsește avizul expertizei

ecologice de stat.

- Sunt emise prescripții de către ITC "Sud" Taraclia privind unele abateri de la legislația în construcții ș.a.

Este necesar ca în termeni cât mai restrâns de a soluționa problemele apărute pentru a prezenta obiectul spre recepție la terminarea lucrărilor.

S-a decis ca până la data de 09.11.15, de către managerul de proiect sa fie prezentat Către ADR Sud și ITC „Sud” tot pachetul de documente privind recultivarea gropii de împrumut.

ADR Sud rămâne să monitorizeze realizarea activităților stabilite și să informeze Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor cu privire la rezultatele acestora.

Lucrările de reparație capitală a drumului L510 Ștefan Vodă – Talmaza au luat sfârșit

La data de 22 octombrie, a avut loc recepția de terminare a lucrărilor din cadrul etapei a II-a, a proiectului "Reparația capitală a drumului L510 Ștefan Vodă - Talmaza".

În etapa a II-a a proiectului, de către antreprenorul general SRL "Nou Const" au fost executate lucrări de construcție a drumului Ștefan Vodă - Talmaza pe un sector de 10.2 km.

În componența comisiei de recepție au făcut parte: reprezentanți ai consiliului Ștefan Vodă, ADR Sud, Administrația de Stat a Drumurilor și SA Drumuri Căușeni. Comisia a examinat drumul de proiect și avizele de terminare ale lucrărilor prezentate de către serviciile descentralizate din teritoriu.

Vizita a fost efectuată pentru a constata gradul de finalizare a obiectului și calitatea lucrărilor executate. Membrii comisiei au constatat că lucrările au fost executate în conformitate cu cerințele prevăzute ale documentelor de proiect și normativelor în vigoare. Singura obiecție înaintată de către comisia de recep-

ție, țin de calitatea execuției lucrărilor de marcarea rutieră. Urmează ca Antreprenorul General să remedieze obiecțiile specificate.

Pentru decada a III-a a lunii noiembrie este preconizată recepția finală a proiectului "Impulsionarea dezvoltării social-economice a localităților din cursul inferior al râului Nistru, cât și a celor din zona de stepă și încurajarea turismului în zona de frontieră prin renovarea drumului L-510 R-30 Ștefan Vodă - Talmaza."

Proiectul prevede renovarea a 16,025 km din drumul L510 „Ștefan Vodă - Talmaza”, prin care se va reduce timpul de deplasare din localitățile Talmaza, Cioburci, Răscăieți și Viișoara spre punctele de trecere a frontierei Palanca, Tudora și Vo-

lintiri. Costul total al proiectului este 52 126 mii lei. În perioada 2013-2015 a fost valorificată suma de 46 389 mii lei, din suma data 45 389 au fost alocați din FNDR iar suma de 1 mil lei din sursele Consiliului Raional Ștefan Vodă.

Talmaza este o localitate din raionul Ștefan Vodă. Localitatea se află la distanța de 19 km de orașul Ștefan Vodă. Populația satului Talmaza constituie peste 7 250 locuitori. Satul este situat în lunca Nistrului, având și terenuri agricole irigate, îndeletnicirea principală a localnicilor este viticultura. Gospodăria viticolă "Talmaza" reprezintă un obiectiv turistic care trezește mult interes din partea turiștilor.

Problema de gen abordată la ADR Sud

Recent în cadrul Agenției de Dezvoltare Sud, a avut loc ședința privind abordarea aspectelor sociale și de gen în proiectele de infrastructură. Instruirile la locul de muncă pentru ADR - uri, sunt oferite de către Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) Moldova, instructor Ludmila Malcoci, expert național în domeniul aspectelor sociale și de gen.

La ședință au participat: Diana Nastas și Ludmila Malcoci -GIZ, Eugen Lupașcu Șeful Secției managementul proiectului ADR Sud, Viorica Cuțitaru - specialist în elaborarea, implementarea și monitorizarea proiectelor, Alexandru Sîrbu și Natalia Dubăları - specialist în probleme strategice și planificare, cât și Igor Torpan - consultant GIZ.

Scopul ședinței este de a instrui specialiști ADR Sud cum să lucreze corect la implementarea proiectelor

de infrastructură, componenta socială și de gen, de a acorda o mai mare atenție grupurilor social defavorizate și de a crea o mai bună transparență consultând diferite grupuri de oameni, viitori beneficiari ai proiectelor, o atenție sporită acordându-se grupurilor social vulnerabile.

La ședință, Dr. habilitat în sociologie Ludmila Malcoci, a vorbit despre proiectele de infrastructură locală cum ar fi conectarea la apă, renovarea drumurilor, proiecte ce țin de eficiență energetică și colectarea deșeurilor menajere, și a explicat de ce este nevoie de integrare dimensiunii sociale și de gen.

La fel specialiștilor din cadrul ADR Sud li s-a mai explicat modalitatea de includere a acestor aspecte la toate etapele de elaborare a unui proiect, care ar fi întrebările de control pentru a verifica dacă sa ținut cont în egală măsură cât de bărbați atât și de femei, de păturile înalt dezvoltate și de cele defavorizate și care sunt instrumentele pentru a ușura monitorizarea acestor principii. S-au prezentat exemple și constatări în rezultatul pilotării instrumentelor sociale și de gen, cât și experiența altor proiecte în aplicarea acestora și anume etapele de evaluare socială de gen, planuri de acțiune și multe alte informații luate din studiul de inițiere elaborat la fel de către Ludmila Malcoci.

Această instruire are loc conform planului de acțiune agreat în comun cu partenerii de dezvoltare, în cadrul proiectului "Modernizarea Serviciilor Publice Locale", aria de intervenție 2 "Planificare și programare regională".

Schimb de experiență a operatorilor de furnizare a serviciilor de apă și canalizare

Recent, la Cahul, a avut loc un atelier de lucru, organizat în cadrul vizitei de studiu la obiectele din orașul Cahul și al județului și municipiului Iași, România. Atelierul s-a desfășurat în sala de ședință a Consiliului Raional Cahul, organizat de către Asociația Moldova Apă-Canal, în colaborare cu GIZ Moldova. Evenimentul s-a desfășurat în perioada 27-29 octombrie 2015.

În cadrul atelierului au participat circa 54 persoane, printre care reprezentanți ai Agenției de Dezvoltare Regională Sud, Asociația Moldova Apă Canal, Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei, Ministerul Mediului, Congresul Autorităților Locale din Moldova și directorii întreprinderilor de alimentare cu apă din R. Moldova etc.

Participanții la atelier au făcut cu-

noștință cu aspectele practice a reorganizării ÎM "Apă-Canal" Cahul în operator regional și au efectuat o vizită de studiu la obiectele de alimentare cu apă și de canalizare din raionul și orașul Cahul.

În cadrul atelierului de lucru au fost prezentate aspectele practice a reorganizării operatorului Î.M. "Apă-Canal" Cahul în operator regional (proiectul Modernizarea Serviciilor Publice Locale - AAC Cahul).

Consultantul GIZ, Sergiu Pleșca, a prezentat conceptul de regionalizare în contextul legislației Republicii Moldova.

Ulterior, conform agendei, delegația a efectuat o vizită la sediul ÎM "Apă - Canal" Cahul, pentru a fi informați asupra investițiilor fizice în infrastructura întreprinderii (tehnica de calcul, mobilierul, auto-specialele, reparația blocului administrativ), care au fost finanțate de către Guvernul Germaniei, prin intermediul Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei și implementat de Agenția de Dezvoltare Regională Sud. De asemenea, participanții au vizitat și stația de tratare a apei potabile din or. Cahul pentru a se familiariza cu procesul de tratare a apei captate din r. Prut din or. Cahul.

Vizita de studiu s-a încheiat cu deplasarea delegației din Republica Moldova spre România, pentru a participa la vizita de studiu a operatorului Apă Vitală Iași. După plan, managerii întreprinderilor prestatoare a serviciilor de apă și canalizare urmează să preia experiența europeană în domeniul.

CUPRINS:

- Roada unui an de muncă sunt 8 proiecte in domeniul dezvoltării economice în Regiunea Sud.....2
- La Cahul va fi construit un parc industrial.....3
- La Cimișlia va fi construită cea de-a II-a casă de ambalare din R. Moldova.....4
- Noi oportunități pentru producătorii de carne din Regiunea Sud.....5
- Întreprinderile mici și mijlocii din Regiunea Sud – factor al creșterii economice echilibrate și durabile.....6
- Centrul Regional Agro-Industrial Leova - soluția problemelor din sectorul agricol.....7
- Noi perspective pentru r. Cantemir prin crearea Incubatorului de Afaceri.8
- Eficientizarea energetică a Liceului Teoretic "M.Basarab" din or. Basarabasca.....9
- Comitetul Director Local al proiectului Modernizarea Serviciilor Publice Locale în sectorul Aprovizionare cu Apă și Canalizare în raionul Cahul..10
- Un pas important pentru Raionul Leova: În cadrul proiectului "Modernizarea Serviciilor Publice Locale de alimentare cu apă în raion" a fost constituit Comitetul Director Local 11
- Ședința de lucru în cadrul proiectului „Îmbunătățirea drumului L 654 Taraclia – Ceadâr – Lunga, prin intermediul reparației capitale.....12
- Lucrările de reparație capitală a drumului L510 Ștefan Vodă – Talmaza au luat sfârșit.....13
- Problema de gen abordată la ADR Sud.....14
- Schimb de experiență a operatorilor de furnizare a serviciilor de apă și canalizare 15

Www.adrsud.md e-mail: adrsud@gmail.com tel/fax 0241-2-6286